01/10/2019

1η Οκτωβρίου 1960: Η Ημέρα Ανεξαρτησίας της Κύπρου

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Η 1η Οκτωβρίου, από το 1960 και μετά σηματοδοτεί την επέτειο της ανακήρυξης της Ανεξαρτησίας της Κύπρου, μετά τον αγώνα ενάντια στους Άγγλους αποικιοκράτες, την περίοδο 1955-1959.

Η 1η Οκτωβρίου ωστόσο δεν είναι η πραγματική ημέρα κατά την οποία έγινε πράξη η ανακήρυξη της Κυπριακής Δημοκρατίας. Αντιθέτως, η ημερομηνία κατά την οποία τέθηκαν σε ισχύ οι συμφωνίες εγκαθίδρυσης της Κυπριακής Δημοκρατίας, είναι η 16η Αυγούστου του 1960.

Ωστόσο, στις 11 Ιουλίου του 1963 το Υπουργικό Συμβούλιο, το οποίο τότε αποτελείτο από επτά Ελληνοκύπριους και τρεις Τουρκοκύπριους, αποφάσισε να θεσπίσει ως επίσημη Ημέρα της Ανεξαρτησίας της Κύπρου την 1η Οκτωβρίου, έτσι ώστε να μπορεί να γιορτάζεται όπως αρμόζει, με όλες τις τιμές και στην παρουσία διεθνών διπλωματικών σωμάτων.

Η σημαία της Κυπριακής Δημοκρατίας ωστόσο, από τις 16 Αυγούστου του 1960, κυματίζει ψηλά στον ουρανό της Κύπρου, ως σύμβολο ειρήνης και ελευθερίας.

Η Κυπριακή Σημαία

Η σημαία της Κύπρου προέκυψε μέσα από διεθνή διαγωνισμό. Οι προϋποθέσεις που είχαν τεθεί τότε ήταν:

Α) στη σημαία να μην εικονίζεται σταυρός ή ημισέληνος

Β) να μην περιέχονται το μπλε και το κόκκινο χρώμα, σύμβολα και τα δυο της Ελλάδας και της Τουρκίας.

Το σχέδιο που κέρδισε το διαγωνισμό ήταν του Τουρκοκύπριου ζωγράφου Ισμέτ Γκιουνέι.

Στη σημαία προβάλλεται το σχήμα της Κύπρου με πορτοκαλί χρώμα σε άσπρο φόντο. Το πορτοκαλί χρώμα παραπέμπει στο χαλκό, ο οποίος υπήρχε σε αφθονία παλιότερα στο νησί και είχε καθορίσει σε μεγάλο βαθμό, την εξέλιξη και την οικονομία της Κύπρου. Το λευκό χρώμα στο φόντο συμβολίζει την ειρήνη και την ελευθερία.

Κάτω από την Κύπρο δύο πράσινα κλαδιά ελιάς, ενωμένα στις άκρες που συμβολίζουν την ειρήνη μεταξύ των Ελλήνων και των Τούρκων της Κύπρου.

Μιας ειρήνης ωστόσο που δεν ήταν γραπτό να διαρκέσει πολύ καθώς εντός της Κύπρου δεν είχε στεριώσει στις δυο πλευρές η αίσθηση της πραγματικής και αγνής συνύπαρξης.

Οι Συνθήκες Ζυρίχης – Λονδίνου

Οι περιβόητες συνθήκες Ζυρίχης-Λονδίνου αποτελούν τη βάση στην οποία τοποθετήθηκε το μέλλον της Κυπριακής Δημοκρατίας. Αποτελούν το θεμέλιο λίθο της Ανεξαρτησίας της Κύπρου. Οι συνθήκε αυτές απέκλειαν ενδεχόμενο ένωσης με την Ελλάδα αλλά και τη διχοτόμηση του νησιού.

Η χρονική συγκυρία κατά την οποία συνυπογράφηκαν οι συνθήκες αυτές καθόρισαν σε μεγάλο βαθμό και το περιεχόμενο. Οι συνθήκες ήρθαν ως αποτέλεσμα του απελευθερωτικού αγώνα του 1955-19959, στον οποίο οι Ελληνοκύπριοι πολεμούσαν για ένωση με την Ελλάδα αλλά ταυτόχρονα υπήρχε ανοικτή διαμάχη μεταξύ Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων, οι οποίοι Τ/κ διαφωνούσαν σφόδρα σε ενδεχόμενη ένωση με την Ελλάδα και απειλούσαν με διχοτόμηση.

Πρώτος Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας ήταν ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ’ και πρώτος αντιπρόεδρος ο Δρ. Φαζίλ Κιουτσούκ.

Οι συμφωνίες εγκαθίδρυσης της Κυπριακής Δημοκρατίας υπογράφηκαν στις 11 και 19 Φεβρουαρίου του 1959 αντίστοιχα, μετά από πενταμερείς διασκέψεις, από τη Μεγάλη Βρετανία, την Ελλάδα, την Τουρκία καθώς και από τους δυο ηγέτες, Ε/κ και Τ/κ Κοινότητας, τότε, αντίστοιχα. Αυτή ήταν και η πρώτη φορά όπου η Τουρκία είχε πετύχει την αναβάθμιση της μειονότητας των Τ/κ σε κοινότητα και τη στρατιωτική παρουσία της στην Κύπρο.

Εκτός από τις συμφωνίες Ζυρίχης-Λονδίνου υπεγράφησαν επίσης οι συνθήκες Εγγυήσεως (Ελλάδα, Τουρκία, Βρετανία), Συμμαχίας και Εγκαθίδρυσης. Με βάση τη συνθήκη Εγκαθίδρυσης, η Βρετανία θα διατηρούσε κυρίαρχες βάσεις στο νησί.

Το κυπριακό σύνταγμα

Στη βάση των συμφωνιών Ζυρίχης – Λονδίνου, συντάχθηκε το κυπριακό Σύνταγμα του 1960.

Το νέο κράτος ήταν δικοινοτικό, με το ποσοστό των Ελληνοκυπρίων να βρίσκεται στο 82% και των Τουρκοκυπρίων στο 18%. Παρά τον μειωμένο αριθμό των Τ/κ, το κυπριακό σύνταγμα προέβλεπε ενιαίο σύστημα διακυβέρνησης ολόκληρης της επικράτειας. Επίσης, δεν υπήρχε de jure γεωγραφικός διαχωρισμός των δύο κοινοτήτων, εκτός από την ειδική περίπτωση των χωριστών δήμων.

Βάσει των προνοιών του συντάγματος, το οποίο όπως διαφάνηκε ήταν δυσλειτουργικό, πολλές αποφάσεις της ε/κ πλευράς προσέκρουαν σε αυτές της τ/κ όχι και αντίστροφα. Οι διαμάχες και οι προστριβές δεν άργησαν να κάνουν την εμφάνιση τους, καθώς οι διαφωνίες διαδέχονταν η μια την άλλη, με αποτέλεσμα οι δυο πλευρές να οδηγηθούν σε ρήξη, ιδιαίτερα με τα την αναθεώρηση του Συντάγματος, με τα γνωστά 13 σημεία που ήθελε να τροποποιήσει ο Μακάριος. Το αποτέλεσμα ήταν να μην συμμετέχουν οι Τουρκοκύπριοι στις διεργασίες του κράτους από το 1963 και μετά.

Όλα όσα αναφέρονται πιο πάνω είναι ο βασικός λόγος που μεγάλη μερίδα εμπειρογνωμόνων στο Κυπριακό, καθιστούν το Κεφάλαιο της Διακυβέρνησης, ως κομβικής σημασίας, για τη βιωσιμότητα της λύσης που ενδεχομένως θα προκύψει από τις διαπραγματεύσεις.

Οι Πρόεδροι της Κυπριακής Δημοκρατίας

Τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο διαδέχθηκαν στην προεδρία της Κυπριακής Δημοκρατίας ο Σπύρος Κυπριανού (1977-1988), ο Γιώργος Βασιλείου (1988-1993), ο Γλαύκος Κληρίδης (1993-2003), ο Τάσσος Παπαδόπουλος (2003-2008) και ο Δημήτρης Χριστόφιας (2008-2013). Τον Φεβρουάριο του 2013 εξελέγη στην Προεδρία της Δημοκρατίας ο Νίκος Αναστασιάδης.